Trafikutskottets betänkande

1981/82:16

om anslag till Vägväsende (prop. 1981/82:100)

SJÄTTE HUVUDTITELN

Vägväsende

Anslagen till vägväsende m. m. Regeringens förslag i proposition 1981/82:100 bilaga 9 (kommunikationsdepartementet) under avsnitt B. Vägväsende (s. 26–63), punkterna B 1–B 8, till medelsanvisning m. m. under de skilda väganslagen innebär

att till Statens vägverk: Ämbetsverksuppgifter för budgetåret 1982/83 anvisas ett förslagsanslag på 6 370 000 (punkt B 1, s. 36–37),

att regeringen medges att lämna statens vägverk de beställningsbemyndiganden som i propositionen har förordats (punkt B 2, s. 37–49),

att till Drift av statliga vägar för budgetåret 1982/83 anvisas ett reservationsanslag på 3 171 000 000 kr. (punkt B 2, s. 37–49),

att till Byggande av statliga vägar för budgetåret 1982/83 anvisas ett reservationsanslag på 900 000 000 kr. (punkt B 3, s. 49–56),

att den i propositionen förordade regeln för utbetalning av bidrag till drift av vägar eller gator som tillkommer kommunerna godkänns (punkt B 4, s. 56–57),

att till Bidrag till drift av kommunala vägar och gator för budgetåret 1982/83 anvisas ett reservationsanslag på 450 500 000 (punkt B 4, s. 56–57),

att till Bidrag till byggande av kommunala vägar och gator för budgetåret 1982/83 anvisas ett reservationsanslag på 320 000 000 kr. (punkt B 5, s. 58–59),

att vad i propositionen anförts i fråga om statsbidrag till enskilda järnvägar för trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid järnvägskorsningar godkänns (punkt B 6, s. 59–61),

att den i propositionen förordade regeln för utbetalning av statsbidrag till enskild väghållning godkänns (punkt B 6, s. 59–61),

att regeringen medges att låta statens vägverk planera bidragsgivningen till drift av enskilda vägar m. m. för år 1983 utifrån ett anslag på 297 000 000 kr. (punkt B 6, s. 59–61),

att till Bidrag till drift av enskilda vägar m. m. för budgetåret 1982/83 anvisas ett reservationsanslag på 274 800 000 kr. (punkt B 6, s. 59–61),

att till Bidrag till byggande av enskilda vägar för budgetåret 1982/83 anvisas ett reservationsanslag på 30 000 000 kr. (punkt B 7, s. 62),

att till Tjänster till utomstående för budgetåret 1982/83 anvisas ett förslagsanslag på 24 850 000 kr. (punkt B 8, s. 63),

Beträffande anslag till Statens vägverk: Försvarsuppgifter för budgetåret 1982/83 (punkt B 9) avser regeringen att återkomma till frågan härom i särskild proposition om inriktningen av säkerhetspolitiken och totalförsvarets fortsatta utveckling.

Motioner

I motion 1981/82:425 av Siri Häggmark och Jens Eriksson (båda m) yrkas att riksdagen begär att regeringen utreder möjligheterna att på annat sätt än genom direkt anslag finansiera ett brobygge mellan Bockholmen–Klädesholmen i Bohuslän i enlighet med vad som anförts i motionen.

I motion 1981/82:605 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas

1. att riksdagen till Drift av statliga vägar för budgetåret 1982/83 anvisar ett med 100 000 000 kr. höjt belopp till totalt 3 271 000 000 kr.,
2. att riksdagen till Byggande av statliga vägar för budgetåret 1982/83 anvisar ett med 100 000 000 kr. förhöjt belopp till totalt 1 000 000 000 kr.,
3. att riksdagen till Bidrag till byggande av kommunala vägar och gator för budgetåret 1982/83 anvisar ett med 20 000 kr. förhöjt belopp till totalt 340 000 000 kr.

I motion 1981/82:786 av Bertil Jonasson m. fl. (c) yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer om en översyn av gällande rättsregler i berörd lagstiftning om enskilda vägar i enlighet med vad som i motionen anförts.

I motion 1981/82:787 av Bertil Jonasson m. fl. (c) yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer om att möjligheterna att på i motionen angivet sätt tidigarelägga byggande av broar prövas.

I motion 1981/82:790 av Sigvard Persson och Ulla Ekelund (båda c) yrkas att riksdagen begär att regeringen vidtar nödvändiga åtgärder för att kraftigt minska användningen av salt för halkbekämpning på gator och vägar.

I motion 1981/82:1009 av Stig Alemyr m. fl. (s) yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om påbörjande av förbifart vid Berga samt vägen Berga–Bockara,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen i övrigt anförts om betydelsen av en upprustning av vägnätet i Kalmar län.

I motion 1981/82:1010 av Stina Andersson m. fl. (c) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att seminörer skall ha rätt att påkalla förtur till överfärjning enligt motionens syfte.

I motion 1981/82:1015 av Åke Gustavsson m. fl. (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att nybyggnation av riksväg 31 bör

genomföras så att den kan påbörjas budgetåret 1982/83 och att vägunderhållet ej får ytterligare försämras.

I motion 1981/82:1136 av Eric Holmqvist m. fl. (s) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 3), att riksdagen anvisar 13,0 milj. kr. för budgetåret 1982/83 för de vägbyggen i Kristianstads och Malmöhus län som anges i motionen.

Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1981/82:1131.

I motion 1981/82:1389 av Rolf Clarkson m. fl. (m) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkandena 2 och 5),

2. att riksdagen till Bidrag till drift av enskilda vägar m. m. för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag på 196 800 000 kr.,

5. att riksdagen till Drift av statliga vägar för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag på 3 168 000 000 kr.

I motion 1981/82:1391 av Ulla Ekelund och Einar Larsson (båda c) yrkas att riksdagen hos regeringen begär en omprövning av vägverkets beslut att lägga ner Brösarps vägstation på så sätt att denna behålls.

I motion 1981/82:1393 av Ivar Franzén och Ella Johnsson (båda c) yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts i motionen om fortsatt utbyggnad av E 6.

I motion 1981/82:1395 av Hans Gustafsson m. fl. (s) yrkas att riksdagen anvisar 17 milj .kr. för budgetåret 1982/83 för de vägbyggnader i Blekinge län som anges i motionen.

I motion 1981/82:1402 av Rune Jonsson m. fl. (s) yrkas att riksdagen anvisar 25 milj. kr. för budgetåret 1982/83 för de vägbyggnader i Västernorrlands län som anges i motionen.

I motion 1981/82:1407 av Ralf Lindström m. fl. (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om statligt engagemang i muddingsverksamhet.

I motion 1981/82:1410 av Gunnar Oskarson m. fl. (m, s, fp) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående fortsatt utbyggnad av E 6 genom Halland.

I motion 1981/82:1411 av Esse Petersson (fp) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av högsta prioritet för nybyggnad av vägprojektet södra förbifarten på riksväg 27 vid Värnamo i den nya flerårs- och fördelningsplanen för tidsperioden 1983–1994.

I motion 1981/82:1412 av Hans Petersson i Röstånga och Eric Hägelmark (båda fp) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna om vad som anförts i motionen för att säkra fortbeståndet av de skånska alléerna.

I motion 1981/82:1414 av Sven-Gösta Signell m. fl. (s) yrkas att riksdagen anvisar 4,2 milj. kr. för budgetåret 1982/83 för byggandet av en bro mellan Brosunden och Rosendala i Skaraborgs län.

I motion 1981/82:1420 av Olle Östrand m. fl. (s) yrkas att riksdagen anvisar 89,5 milj. kr. för budgetåret 1982/83 för de väg- och brobyggnader i Gävleborgs län som anges i motionen.

I motion 1981/82:1842 av Olle Grahn och Elver Jonsson (båda fp) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av ombyggnad av riksväg 43 Falköping–Vårgårda.

I motion 1981/82:1843 av Eric Hägelmark (fp) yrkas att riksdagen hos regeringen begär att få till stånd en överprövning av vägverkets beslut att nedlägga vägstationen i Brösarp.

I motion 1981682:1850 av Ove Karlsson m. fl. (s) yrkas att riksdagen anvisar 36 milj. kr. för budgetåret 1982/83 för de väg- och brobyggnader i Kopparbergs län som anges i motionen.

I motion 1981/82:1855 av Bertil Måbrink och Sven Henricsson (båda vpk) yrkas att riksdagen under Byggande av statliga vägar för budgetåret 1982/83 beslutar anvisa 5 000 000 kr. utöver regeringens förslag för att möjliggöra påbörjande av upprustningsarbete på väg 83 i enlighet med vad som anges i motionen.

I motion 1981:82:1859 av Elvy Nilsson m. fl. (s) yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om att de i motionen nämnda bro- och vägprojekten kommer till stånd.

I motion 1981/82:1862 av Tore Nilsson (m) yrkas att riksdagen som sin mening uttalar att ombyggnaden av väg 628 bör prioriteras vid förverkligandet i riksdagens beslut i fråga om särskilda åtgärder i Vindelälvsdalen.

I motion 1981/82:1863 av Arne Nygren m. fl. (s) yrkas att riksdagen anvisar 35,5 milj. kr. för budgetåret 1982/83 för de vägbyggnadsprojekt i Västerbotten som redovisats i motionen.

I motion 1981/82:1869 av Gabriel Romanus (fp) yrkas

1. att riksdagen uttalar att vägen Suorva–Ritsem läggs igen,

2. att riksdagen – om yrkande 1 inte skulle bifallas – uttalar att vägen Suorva–Ritsem inte skall få utnyttjas för allmän trafik utan endast av trafikanter med särskilt tillstånd.

I motion 1981/82:1883 av Sten-Ove Sundström m. fl. (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att förändringarna av vägverkets driftsorganisation ej får motverka de insatser som görs på arbetsmarknads- och regionalpolitikens område.

I motion 1981/82:1884 av Karl-Erik Svartberg m. fl. (s) yrkas

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om vägbyggnadsobjekten Bräcke–Bratteröd och Munkeröd–Grössbacke,

2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om byggande av bro mellan Bockholmen och Klädesholmen.

I motion 1981/82:1886 av Olle Svensson m. fl. (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av trafikpolitiska åtgärder i Södermanland såvitt avser vägar.

I motion 1981/82:1894 av Bertil Zachrisson m. fl. (s) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkandena 1–6),

1. att riksdagen beslutar att till Drift av statliga vägar på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1981/82 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.,

2. att riksdagen beslutar att till Drift av statliga vägar för budgetåret 1982/83 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 75 000 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 3 246 000 000 kr.,

3. att riksdagen beslutar att till Byggande av statliga vägar för budgetåret 1982/83 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 400 000 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 1 300 000 000 kr.,

4. att riksdagen beslutar att till Bidrag till drift av kommunala vägar och gator för budgetåret 1982/83 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 25 000 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 475 500 000 kr.,

5. att riksdagen beslutar att sammanlagt 20 000 000 kr. skall stå till kollektivtrafikberedningens förfogande för de uppgifter som anges i motionen,

6. att riksdagen beslutar att till Bidrag till byggande av kommunala vägar och gator för budgetåret 1982/83 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 20 000 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 340 000 000 kr.

I motion 1981/82:2008 av Sven Aspling m. fl. (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motion 1981/82:2006 anförts om särskilda investeringar i vägsystemet m. m.

I motion 1981/82:2136 av Olof Palme m. fl (s) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkandena 1–6), att riksdagen

1. att riksdagen till Drift av statliga vägar på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.,

2. att riksdagen till Drift av statliga vägar för budgetåret 1982/83 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 75 000 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 3 246 000 000 kr.,

3. att riksdagen till Byggande av statliga vägar för budgetåret 1982/83 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 400 000 000 kr. förhöjt

reservationsanslag av 1 300 000 000 kr.,

4. att riksdagen till Bidrag till drift av kommunala vägar och gator för budgetåret 1982/83 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 25 000 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 475 500 000 kr.,

5. att riksdagen beslutar att sammanlagt 20 000 000 kr. skall stå till kollektivtrafikberedningens förfogande för de uppgifter som anges i motionen,

6. att riksdagen till Bidrag till byggande av kommunala vägar och gator för budgetåret 1982/83 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 20 000 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 340 000 000 kr.

Motiveringen till yrkandena återfinns i motion 1981/82:2133.

Utskottet

Anslags- och bidragsfrågor

I samband med behandlingen av anslaget till drift av statliga vägar tar föredraganden i propositionen upp frågan om *ersättande av vissa färjeleder med broförbindelser*. I anslutning härtill lämnas en redogörelse för statsmakternas tidigare beslut härom och den utredning i ämnet som verkställts av vägverket. De nämnda besluten innebär bl. a. att det för finansieringen av broinvesteringarna är möjligt att använda medel för beredskapsarbeten eller sådana medel för andra sysselsättningsfrämjande åtgärder som står till regeringens förfogande genom den s. k. finansfullmakten. Vidare har vägverkets utredning visat att vissa objekt har så hög företagsekonomisk lönsamhet att de bör kunna genomföras även om det inte visar sig lämpligt att utföra dem som beredskapsarbeten. Vägverket har därför bemyndigats att i sådana fall använda driftmedel för att bygga broar som ersätter färjeleder.

I enlighet med det anförda har regeringen den 23 april 1981 beslutat ta i anspråk 113,1 milj. kr. av finansfullmakten för sysselsättningsfrämjande väg- och broinvesteringar vid statens vägverk. Genom beslutet anvisades 40 milj. kr. för följande broinvesteringar.

Län	Objekt	Kostnad (milj. kr.)
S	Bro vid färjeleden Liljedal–Ed	7,0
Y	Bro vid färjeleden Strömnäs–Svanön	17,0
Z	Bro vid färjeleden Skurun–Flatnor	7,0
AC	Bro över Vindelälven vid Bjursele ersätter två färjeleder	9,0

Vidare har arbetsmarknadsstyrelsen genom länsarbetsnämnden i Norrbottens län anvisat medel för att bygga två broar över Torne älv som ersätter färjelederna vid Kuoksu och Anttis.

De broobjekt som från planerings- och projekteringssynpunkt kan vara aktuella att bygga under de närmaste två åren är enligt föredraganden följande – under förutsättning att finansieringen kan lösas.

Län	Objekt		Milj.kr.	Återbetalningstid (år)
B	1179	Trästa–Fjell	12,6	13
D	957	Ekhammar–Björksundet	11,2	21
E	817	Skeppsgården–Åsvik	7,2	10
O	720	Klädesholmen–Bockholmen	15,1	10
R	1024	Brosunden–Rosendalen	4,2	5
S	723	Stodene–Almar	13,4	22

Med anledning härav yrkas i motion 1981/82:787 (c) att riksdagen hos regeringen begär en prövning av möjligheterna att genom någon form av "*leasingförfarande*" tidigarelägga byggandet av angivna broar. Även i motion 1981/82:1389 (m) aktualiseras frågan om lånefinansiering för sådana broar varom här är fråga. I anslutning härtill yrkar motionärerna också en minskning av det statliga driftanslaget med 3 milj. kr. Till frågan härom återkommer utskottet i det följande. I motion 1981/82:425 (m) föreslås också prövning av möjligheterna till leasingförfarande – i vad avser planerat brobygge mellan Bockholmen och Klädesholmen i Bohuslän.

Enligt vad utskottet erfarit har berörda finansieringsmetod aktualiserats redan under den gångna höstens budgetarbete. En lösning enligt motionärernas förslag har hitintills av principiella skäl avvisats från regeringens sida. Utskottet är inte heller för sin del berett att utan närmare utredning biträda förslaget härom men förutsätter att vid den fortsatta beredningen av budgetfrågorna inom regeringskansliet ytterligare överväganden i ämnet sker. I avvaktan på en redovisning härför och eventuella förslag i nästa budgetproposition anser utskottet motionsyrkandena böra lämnas utan åtgärd.

Från anslaget *Drift av statliga vägar* betalas kostnaderna för de delar av vägverkets verksamhet som är hänförliga till driften av de statliga vägarna, vissa förbättringsarbeten, vilka avser främst de sekundära och tertiära vägnäten, samt investeringsutgifter för vägverkets anläggningstillgångar.

Anslaget är för innevarande budgetår (verksamhetsåret 1982) 2 814 milj. kr., varav 101,8 milj. kr. avser investeringar i anläggningstillgångar. Medelstilldelningen för verksamheten under år 1982 har legat till grund för den nya femårsplanen för driftverksamheten under åren 1982–1986 som vägverket beslutat hösten 1981. Femårsplanen innebär att vägverket redan år 1982 måste göra kraftiga omprioriteringar i verksamheten och besparingar som går ut över service och underhåll på vägnätet.

Verket har i sin anslagsframställning redovisat effekterna av de besparing-

ar och omprioriteringar som nu genomförs beträffande såväl väghållning som organisation och resurser.

Föredraganden anser det trots det samhällsekonomiska läget och därav följande restriktivitet i årets budgetbehandling vara nödvändigt att realt höja anslaget till drift av statliga vägar och föreslår därför för nästa budgetår en kostnads- och anslagsram (inkl. investeringar i anläggningstillgångar) om 3 171 milj. kr.

Med anledning av regeringens förslag yrkas i motionerna 1981/82:1894 (s) och 1981/82:2136 (partimotion s) – sistnämnda motion under hänvisning till innehållet i motion 1981/82:2133 (partimotion s) – en ytterligare höjning av anslaget med 75 milj. kr. samt en medelsanvisning på tilläggsbudget för innevarande budgetår med 50 milj. kr. I motion 1981/82:605 (partimotion vpk) begärs en höjning av det föreslagna anslaget för nästa budgetår med 100 milj. kr. I motion 1981/82:1389 (m) slutligen begärs som tidigare nämnts en sänkning av anslaget i förhållande till regeringens förslag med 3 milj. kr.

I motiveringen för de båda förstnämnda motionsyrkandena framhålls att de konkreta följderna för trafikanterna av den otillräckliga medelstilldelningen för innevarande budgetår bl. a. har blivit att *vintervägh*å*llningen* kraftigt försämrats. Kommunikationsministerns uttalanden i olika sammanhang, att vägverket har skyldighet att göra de omdisponeringar i sin budget som krävs för att vintervägh*å*llningen skall klaras på ett tillfredsställande sätt, innebär enligt motionerna ytterligare försämringar av underhållet på det belagda vägnätet, att grusvägsunderhållet till sommaren måste minska ytterligare och att beläggningsverksamheten på grusvägnätet i stort sett måste helt upphöra. Motionärerna finner en sådan omprioritering oförsvarlig och anser därför att ett tilläggsanslag på 50 milj. kr. bör anvisas.

Sammanfattningsvis kan enligt motionärerna som stöd för yrkandena i övrigt sägas att ett eftersatt vägunderhåll får många negativa konsekvenser. För dem som yrkesmässigt trafikerar våra vägar, innebär regeringens förslag en kraftig försämring av arbetsmiljön. Ett eftersatt vägunderhåll innebär inte bara kapitalförstöring av vägarna utan även av de fordon som trafikerar dessa vägar. Dåliga vägar leder till högre energiförbrukning, vilket strider mot de energipolitiska strävanden som riksdagen fastställt. Genom sämre vägunderhåll ökar transporttiderna och därmed transportkostnaderna. Detta har särskild betydelse för den tunga industrin, i glesbygd och för skogsnäringen.

Vad beträffar frågan om *tilläggsanslag* för innevarande budgetår vill utskottet till en början framhålla att, enligt vad utskottet erfarit, någon bristsituation i fråga om anslagsmedel för vintervägh*å*llning i varje fall inte ännu föreligger. I stället har ca 100 milj. kr. i underhållsmedel kunnat inbesparas eller överföras från år 1981. Det nu aktuella anslaget avser f. ö. kalenderåret 1982. Vidare föreligger som kommunikationsministern vid

flera tillfällen framhållit möjligheter för verket att inom anslagets ram göra erforderliga omdisponeringar. Dessutom föreslås i propositionen att verket senare under året vid behov i förväg skall få ta i anspråk medel som kommer att anvisas för nästa kalenderår. Slutligen har regeringen – därest en verklig katastrofsituation av det slag motionärerna synes befara skulle uppkomma – möjligheten att med stöd av finansfullmakten ställa erforderliga medel till verkets förfogande.

Utskottet kan mot bakgrund av anförda förhållanden inte finna det tillräckligt motiverat att nu anvisa medel för ändamålet på tilläggsbudget och avstyrker därför yrkandena i fråga.

Med anledning av motionsyrkandena i fråga om *medelsanvisningen för nästa budgetår* konstaterar utskottet att regeringen föreslagit en höjning med *nominellt* 357 milj. kr. Vägverket har dock i sitt lägsta alternativ, planeringsnivå B, räknat med ett anslag av 3 470 milj. kr. dvs. en uppräkning av anslaget med 656 milj. kr. Planeringsnivån utgår från de förutsättningar som låg till grund för 1979 års verksamhet. Nivå B anger ett realt oförändrat anslag jämfört med år 1979. Nivån innebär att de negativa effekter på väghållningen som beskrivits i en särskild resultatanalys kan begränsas genom att dels ytterligare försämring av belagda vägar förhindras, dels standardsänkningen av barmarks- och vinterväghållningen på lågtrafikerade vägar motverkas.

Även om utskottet finner det angeläget att den sålunda angivna planeringsnivån kunde uppnås är utskottet dock inte berett att tillstyrka den anslagshöjning som härför erfordras. I likhet med motionärerna anser utskottet emellertid den av regeringen föreslagna ökningen otillräcklig och föreslår därför att ytterligare 75 milj. kr. anvisas för nästa budgetår.

De insatser som härigenom möjliggörs bör inriktas på beläggningsarbeten, beläggning av grusvägar med YIG, och punktförbättringar för att höja trafiksäkerheten. Därmed ges bättre förutsättningar för bl. a. skogstransporterna. Den snabba nedläggningen av de lokala vägdriftenheterna kan vidare motverkas.

Anslaget för nästa budgetår bör följaktligen tas upp med 3 246 milj. kr. Härav följer att utskottet avstyrker yrkandet i motion 1981/82:605 (partimotion vpk) om en ytterligare höjning av anslaget till 3 271 milj. kr.

Utskottet avstyrker vidare det i motion 1981/82:1389 (m) framlagda förslaget om en minskning av anslaget med 3 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag.

Föredragandens förslag att vägverket genom lämpligt avvägda beställningsbemyndiganden ges möjlighet att anskaffa de olika anläggningstillgångarna så ekonomiskt som möjligt tillstyrks av utskottet. Det innebär en nivå för beställningsbemyndigandet för år 1984 om 115 milj. kr. och samma belopp för åren 1985 och 1986 i 1983 års beräknade prisnivå. Därmed sker en

höjning av tidigare lämnade bemyndiganden för åren 1983 t. o. m. 1985 från 70 milj. kr. till 115 milj. kr.

Vad föredraganden under denna punkt i övrigt anfört har inte gett utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Anslaget *Byggande av statliga vägar* uppgår sedan år 1979 till 900 milj. kr.

Vägverket anger i sin anslagsframställning för nästa budgetår *en* planeringsnivå för byggandeverksamheten – nivå A. Den nivån innebär ett anslag på 1 100 milj. kr. eller en ökning med 200 milj. kr. Konsekvenserna av en medelstilldelning med nominellt oförändrat anslag på 900 milj. kr. skulle enligt verket bli mycket allvarliga. En medelstilldelning enligt flerårsplanerna, vilket också ligger i linje med det trafikpolitiska beslutet, skulle medföra ett anslag om ca 1 420 milj. kr. Vägverket anser inte att det i nuvarande statsfinansiella läge är möjligt att göra anspråk på en sådan ökning av anslaget men finner – med hänsyn till vägbyggandets betydelse för att öka aktiviteten inom samhällsekonomin – anslaget dock bör ökas till förut nämnda belopp om 1 100 milj. kr. Den angivna planeringsnivån medför en fortsatt minskad utbyggnadstakt jämfört med flerårsplanerna men möjliggör satsningen på objekt som minskar näringslivets transportkostnader och som ersätter färjeförbindelser med broar där det är företagsekonomiskt lönsamt.

Med hänsyn till det statsfinansiella läget och de besparingar som alltjämt anses nödvändiga förordas i propositionen att till det statliga vägbyggandet för år 1983 anvisas oförändrat 900 milj. kr. Förslaget innebär att i stort sett alla byggnadsobjekt som enligt planerna skulle ha utförts under år 1983 tidigast kan påbörjas år 1984 eller år 1985. Det betyder att de får övervägas i arbetet med de nya flerårsplanerna. För år 1983 kommer endast ca 120 milj. kr. att finnas tillgängliga för igångsättning av nya väginvesteringar. De pågående objekten beräknas kosta ca 330 milj. kr.

Med anledning av regeringens förslag i denna del har en rad motionsyrkanden framförts. I motion 1981/82:605 (partimotion vpk) begärs sålunda – under hänvisning till det samhällsekonomiska läget och det alltjämt stora vägbyggnadsbehovet – en höjning av anslaget med 100 milj. kr. I motionerna 1981/82:1894 (s) och 1981/82:2136 (partimotion s) begärs en höjning av anslaget för nästa budgetår med 400 milj. kr. I motiveringen för sistnämnda båda motionsyrkanden erinras om att byggandevolymen i stort sett har halverats från början av 1970-talet till i dag och att en ytterligare halvering kan komma att bli följden av riksdagens beslut med anledning av besparingspropositionen om inriktningen på medelstilldelningen till vägbyggande fram emot mitten av 1980-talet.

De vägbyggnadsobjekt av olika slag som återfinns i vägverkets långsiktiga investeringsplaner motiveras starkt av trafikens krav. Vägverket har visat på

många vägbyggnadsobjekt som har en lönsamhet som överstiger resultatet av andra statliga, kommunala eller industriella investeringar. Genomförande av dessa objekt innebär enligt motionerna ett betydande tillskott till sysselsättningen och påverkar inte landets importkostnader.

Motionärerna har med hjälp av vägverket tagit fram en lista på konkreta väg- och broprojekt som är av strategisk betydelse för industrins transportförsörjning.

Nämnda projekt är uppdelade på fyra grupper, nämligen
- broar som kan ersätta färjor
- objekt som kan sänka transportkostnaderna för svensk skogsindustri
- objekt som kan sänka transportkostnaderna för övrig svensk industri
- objekt som är en förutsättning för bostadsbyggande.

De föreslagna projekten, som redovisas i en till motionerna fogad bilaga, är en blandning av små och stora vägobjekt av varierande karaktär. Genom att huvuddelen avser sådana byggen som har stor betydelse för den tunga industrin och framför allt för skogsindustrin ligger tyngdpunkten i förslagen i skogslänen.

Sammantaget föreslås investeringar i väg- och brobyggen för 900 milj. kr., varav för nästa budgetår 400 milj. kr.

Med delvis samma motiveringar och under hänvisning till innehållet i de båda huvudmotionerna och de i bilagorna (likalydande) till dessa upptagna väg- och brobyggnadsprojekten framförs i separata motioner en rad yrkanden som utförande eller påbörjande av nämnda företag inom resp. län och medel för nästa budgetår härför.

Sålunda begärs:
- i motion 1981/82:1009 (s) yrkande 1 påbörjande av *förbifart vid Berga* samt byggande av *vägen Berga–Bockara*,
- i motion 1981/82:1136 (s) yrkande 3 att 13,0 milj. kr. anvisas för *vägbyggen i Kristianstads och Malmöhus län*,
- i motion 1981/82:1395 (s) att 17 milj. kr. anvisas för *vägbyggnader i Blekinge län*,
- i motion 1981/82:1402 (s) att 25 milj. kr. anvisas för *vägbyggnader i Västernorrlands län*,
- i motion 1981/82:1414 (s) att 4,2 milj. kr. anvisas för byggande av *bro mellan Brosunden och Rosendala i Skaraborgs län*,
- i motion 1981/82:1420 (s) att 84,5 milj. kr. anvisas för *väg- och brobyggnader i Gävleborgs län*,
- i motion 1981/82:1850 (s) att 36 milj. kr. anvisas för *väg- och brobyggnader i Kopparbergs län*,
- i motionerna 1981/82:1859 (s) och 1981/82:2008 (s) att vissa *väg- och brobyggnader i Värmlands län* påbörjas,
- i motion 1981/82:1863 (s) att 35,5 milj. kr. anvisas för *vägbyggnadsprojekt i Västerbottens län*,
- i motion 1981/82:1884 (s) att vissa *väg- och brobyggnadsobjekt i Göteborgs*

och Bohus län påbörjas,

- i motion 1981/82:1886 (s) att *en brobyggnad mellan Ekhammar och Björsund i Södermanlands län* påbörjas.

Vidare begärs i motion 1981/82:1855 (vpk) att 5 milj. kr. anvisas för upprustning av *riksväg 83 mellan Ljusdal och Ånge* (vilket projekt f. ö. ingår bland de i motionerna 1981/82:1402 (s), 1981/82:1894 (s) och 1981/82:2136 (partimotion s) aktualiserade byggnadsföretagen.

Såsom framhålls i propositionen är regeringens förslag om en oförändrad nominell nivå om 900 milj. kr. för byggande av statliga vägar under nästa budgetår en följd av statsmakternas tidigare beslut om besparingar i den statliga vägbyggnadsverksamheten.

Av propositionen framgår också att den nominellt oförändrade anslagsnivån till viss del har kompenserats genom de medel som regeringen anvisat för sysselsättningsfrämjande åtgärder vid vägverket. Under år 1981 har regeringen anvisat sammanlagt 209,4 milj. kr. till olika vägobjekt med stöd av den s. k. finansfullmakten. Dessa sysselsättningsfrämjande medel har inneburit att flera objekt som ingår i gällande flerårsplan har kunnat utföras tidigare än som eljest skulle ha varit möjligt. En viss avlastning har härigenom uppnåtts av den eftersläpning i planerna som den oförändrade anslagsnivån gett upphov till.

För vägbyggnadsändamål kan även arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) anvisa medel. De senaste åren har vägbyggandet med AMS-medel minskat kraftigt. År 1978 anvisades 501 milj. kr., år 1979 334 milj. kr., år 1980 226 milj. kr. och fram till slutet av år 1981 sammanlagt ca 185 milj. kr. Vägbyggandet med dessa medel drivs dels i AMS regi, dels i vägverkets regi. Vägbyggandet i AMS regi har ökat något under dessa år medan byggandet i vägverkets regi har minskat kraftigt. Såväl minskningen av de totala AMS-insatserna som byggandet i vägverkets regi innebär enligt föredraganden att vägverket kraftfullt måste anpassa sin organisation till de stora reala minskningarna av vägbyggnadsmedlen. Eftersom mer än hälften av vägbyggnadsmedlen går till entreprenader minskar sysselsättningen även inom anläggnings-, konsult-, åkeri- och entreprenadmaskinbranscherna.

Vägverket har vidare, enligt propositionen, under året påbörjat arbetet med revideringen av gällande flerårs- och fördelningsplaner. Nya planer skall upprättas för åren 1984–1993. F. n. pågår arbete i länen och kommunerna med en s. k. bristanalys och objektinventering. Planeringsarbetet kommer att fortgå under åren 1982 och 1983 enligt vägverkets anvisningar. I början av år 1983 skall regeringen utfärda anvisningar för planeringen med avseende dels på inriktningen av vägbyggandet, dels på den anslagsnivå som planeringen bör utgå från.

Utskottet finner i likhet med motionärerna en ökad medelstilldelning på detta område vara i hög grad angelägen men anser sig ändock – på de av föredraganden anförda skälen – böra godta regeringens förslag.

Att som motionärerna föreslagit de av dem begärda ytterligare anslagsmedlen *av riksdagen* skulle fördelas på de i motionerna angivna enskilda objekten eller särskilda länen finner utskottet helt uteslutet och avvisar därför bestämt förslagen härom. Riksdagen har inte att ta ställning till frågor av detta slag och bör inte heller göra det. Enligt gällande väglagstiftning ankommer det nämligen – vartill utskottet i det följande återkommer – på de centrala, regionala och lokala vägmyndigheterna, som också besitter den erforderliga sakkunskapen, att pröva frågorna härom. Såsom utskottet tidigare i olika sammanhang framhållit är det en inte minst från planeringssynpunkt komplicerad och tidskrävande process som i de enskilda fallen föregår vägfrågornas lösning. De stora kostnaderna för vägbyggandet och den begränsade medelstilldelningen härför nödvändiggör noggranna avvägningar mellan olika projekt och mellan alternativa lösningar med avseende på arbetenas utförande m. m. Behov av samordning med andra planeringssektorer och intressen har därvid medfört ökade krav på vägplaneringens inordnande i den totala samhällsplaneringen. I vad gäller länsstyrelserna har de ett avgörande inflytande på vägfrågorna dels genom sitt allmänna planerings- och beslutsansvar på regional nivå, dels genom sina speciella uppgifter avseende bebyggelseplaneringen och natur- och miljövårdsområdena och dels genom de befogenheter som väglagstiftningen ger dem. Under alla skeden av vägplaneringen förekommer med kommuner och andra berörda intressenter ett omfattande samrådsförfarande som till sina huvuddrag är reglerat i väglagstiftningen. Det system för planeringen av väghållningen, planläggning och projektering, som sedan länge används av vägverket tillsammans med länsstyrelser och kommuner är konstruerat så att erforderliga kompromisser och anpassningar till regional trafikplanering och fysisk samhällsplanering skall kunna tillgodoses. Enligt utskottets uppfattning är det mot bakgrund härav av stor vikt att vägbyggnadsobjekten tillkommer i den prioriteringsordning som de regionala instanserna i samverkan med den centrala fackmyndigheten uppställt. Riksdagen bör därför inte inlåta sig på en prövning av enskilda objekt eller fördelningen länen emellan av anslagsmedlen.

Utskottet vill f. ö. erinra om att nu gällande planerings- och beslutsordning på detta område tillkommit efter ett omfattande utredningsarbete och en rad beslut från statsmakternas sida samt fått en utformning som ur många synpunkter ansetts förebildlig. Den kännetecknas också, som utskottet vid flera tillfällen tidigare framhållit, av stor flexibilitet, som är av betydande värde inte minst i nuvarande arbetsmarknadssituation.

Ett bifall till motionerna skulle dessutom innebära ytterligare krav på anslagshöjningar om 500 milj. kr. för efterföljande budgetår samt däremot svarande bindningar med avseende på prioriteringen i flerårsplanerna, vilket utskottet inte heller kan tillstyrka. Samtliga motionsyrkanden i här berörda delar avstyrks följaktligen.

Från anslaget *Bidrag till drift av kommunala vägar och gator* lämnas bidrag till kommun med 95 % av det belopp vartill de skäliga kostnaderna för drift av de bidragsberättigade vägarna och gatorna beräknas uppgå. Driftkostnaden fastställs för en tvåårsperiod av statens vägverk och efter kommunens hörande. Beräkningen kan justeras under löpande tvåårsperiod om väsentligt ändrade förhållanden inträder. Bidragsgivningen regleras genom kungörelsen (1971:955) om statsbidrag till väg- och gatuhållningen i vissa kommuner (ändrad senast 1977:1131). Bidrag utgår i mån av tillgång på medel.

Anslaget är för innevarande budgetår upptaget med 374,3 milj. kr. För nästa budgetår föreslås av regeringen en medelsanvisning om 450,5 milj. kr.

I motionerna 1981/82:1894 (s) och 1981/82:2136 (partimotion s) yrkas en ytterligare höjning av anslaget med 25 milj. kr. – i första hand för vintervägh̊allningens behov.

Utskottet tillstyrker den av regeringen föreslagna medelsanvisningen, m. m. som överensstämmer med den i föregående års budgetproposition beräknade planeringsramen för budgetåret 1982/83 och som redan den innebär en ökning med 76,2 milj. kr. Av det anförda följer att utskottet avstyrker motionsyrkandena i fråga.

Vägverket och de väghållande kommunerna bör enligt propositionen erhålla en planeringsram för bidragen även under år 1983. Föredraganden avser att våren 1982 föreslå regeringen att en särskild proposition läggs fram med anledning av väghållningsutredningens förslag och därvid återkomma till berörda frågor.

I kompletteringspropositionen 1980/81:150 aviserades vidare enligt föredraganden en översyn av de bestämmelser som f. n. gäller för utbetalning av statsbidrag m. m. i syfte att vidta ändringar som leder till att statens räntekostnader minskar.

Enligt kungörelsen (1971:955) om statsbidrag till väg- och gatuhållningen i vissa kommuner skall det bidrag till drift av väg eller gata som tillkommer kommun för löpande kalenderår utanordnas av statens vägverk i juli månad. Med hänvisning till vad som anfördes i nämnda kompletteringsproposition föreslår föredraganden nu – efter samråd med chefen för budgetdepartementet – att utbetalningsregeln ändras så att bidrag till kommunerna utbetalas i januari månad efter bidragsårets utgång. Statens räntekostnader kan därmed beräknas minska med 20,5 milj. kr. Det föreslås få ankomma på regeringen att senare ändra bestämmelserna i kungörelsen på sätt som sålunda föreslagits. Den föreslagna ändringen av utbetalningsregeln avses skola tillämpas från budgetåret 1982/83, vilket innebär att bidraget till kommunerna för bidragsåret 1982 utbetalas i januari månad 1983. Utskottet tillstyrker att så sker.

Anslaget *Bidrag till byggande av kommunala vägar och gator* uppgår för innevarande budgetår till 320 milj. kr.

Bidragsgivningen från anslaget regleras genom kungörelsen (1971:955) om statsbidrag till väg- och gatuhållning i vissa kommuner. Statsbidrag till byggande av tunnelbana kan under vissa förutsättningar utgå från detta anslag till kommun, landstingskommun och kommunalförbund. Denna bidragsgivning regleras genom kungörelsen (1971:965) om statsbidrag till byggande av tunnelbana. Bidrag utgår i mån av tillgång på medel. Från anslaget utgår även bidrag till kommuner för att bygga cykelleder och kollektivtrafikanläggningar som tillgodoser ett allmänt kommunikationsbehov. Denna bidragsgivning regleras genom förordningen (1980:720) om statsbidrag för cykelleder samt anordningar och åtgärder som främjar viss busstrafik.

Föredraganden erinrar om att riksdagen beslutat en besparing på anslaget med 50 milj. kr. för budgetåret 1981/82. Med hänvisning härtill och till det statsfinansiella läget m. m. förordas att anslaget tas upp med oförändrat 320 milj. kr.

I motionerna 1981/82:1894 (s) och 1981/82:2136 (partimotion s) yrkas att riksdagen beslutar att sammanlagt 20 milj. kr. skall stå till kollektivtrafikberedningens förfogande för de uppgifter som anges i motionerna. Som följd härav föreslås vidare att bidragsanslaget för byggande av kommunala vägar och gator räknas upp med 20 milj. kr. till 340 milj. kr.

Motionärerna föreslår därvid en rad olika åtgärder för att förbättra förutsättningarna för en utveckling av den kollektiva trafiken. Det gäller bl. a. genomförande av KOLT:s förslag om statsbidrag till anläggningar för den kollektiva trafiken och en förnyelse av forsknings- och utvecklingsarbetet på kollektivtrafikområdet m. m.

Som ett led i utvecklingen förklaras det vara angeläget att stimulera till försök med nya trafiksystem, planeringssystem, trafikledningssystem, information till kollektivtrafikanterna osv. Det anses också vara angeläget att en utveckling stimuleras när det gäller fordon och fordonskomponenter.

I motion 1981/82:605 (partimotion vpk) erinras om att från förevarande anslag utgår bidrag till kommunerna för byggande av cykelleder och kollektivtrafikanläggningar som fyller ett allmänt kommunikationsbehov. Kollektivtrafikanläggningar och cykelleder är enligt motionen angelägna om man vill minska trafikolyckornas antal. Motionärerna föreslår därför en anslagshöjning med 20 milj. kr. vilken anses till övervägande delen böra reserveras för bidrag till att främja busstrafik och cykelleder.

Utskottet har vid sin prövning av berörda frågor inte funnit sig berett att tillstyrka motionärernas förslag om en anslagsökning för ändamålet med 20 milj. kr. och avstyrker därför motionerna i berörda delar. Anslaget bör alltså tas upp med det av regeringen föreslagna beloppet om 320 milj. kr.

Anslaget *Bidrag till drift av enskilda vägar m. m.* uppgår för innevarande budgetår till 242 milj. kr. För nästa budgetår föreslås anslaget utgå i enlighet med den planeringsnivå som riksdagen angett för bidragsåret 1982, dvs. med 274,8 milj. kr.

I motion 1981/82:1389 (m) föreslås som en besparingsåtgärd att bidragsprocenten för de enskilda vägarna sänks från 70 till 50 % och att som följd härav den föreslagna anslagsanvisningen minskas med 78 milj. kr. till 196,8 milj. kr.

Utskottet vill med anledning härav erinra om att statsbidragsgivningen till enskilda vägar senast reformerades vid 1978/79 års riksmöte (TU 1978/79:11), i samband varmed även frågorna om bidragsprocentens storlek prövades. I anslutning härtill underströks också från riksdagens sida att särskild hänsyn måste tas till det enskilda vägnätets betydelse för näringslivet och kommunikationerna i allmänhet. Att mot bakgrund härav och utan föregående utredning i enlighet med motionärernas förslag nu sänka bidragsprocenten kan enligt utskottets uppfattning inte vara rimligt. Utskottet avstyrker därför motionsyrkandet i fråga och tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning. Detsamma gäller föredragandens förslag att vägverket bemyndigas att planera bidragsgivningen utifrån ett anslag på 297 milj. kr. för budgetåret 1983/84.

I propositionen förordas vidare att frågor om bidrag till korsningar vid enskilda järnvägar fortsättningsvis handläggs av vägverket. Utskottet har intet att erinra mot att så sker och tillstyrker också den av föredraganden förordade medelsberäkningen för ändamålet.

Till *Bidrag till byggande av enskilda vägar* bör i enlighet med föredragandens förslag ett anslag om oförändrat 30 milj. kr. utgå.

De i propositionen under här förevarande punkter i övrigt framlagda anslagsberäkningarna, avseende *Statens vägverk: Ämbetsverksuppgifter* och *Tjänster till utomstående* har inte gett utskottet anledning till erinran. Beträffande anslaget *Statens vägverk: Försvarsuppgifter* kommer enligt föredraganden förslag att läggas fram i den aviserade propositionen om inriktningen av säkerhetspolitiken och totalförsvarets fortsatta utveckling.

Motionsyrkanden beträffande flerårs- och fördelningsplaner m. m.

I motion 1981/82:1015 (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att arbetena med nybyggnad av *riksväg 31* bör påbörjas under budgetåret 1982/83 och att vägunderhållet ej får ytterligare försämras. I motionerna 1981/82:1393 (c) och 1981/82:1410 (m,s,fp) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionerna om fortsatt utbyggnad av *Europaväg 6 genom Halland*. I motion 1981/82:1411 (fp) begärs att riksdagen ger regeringen till känna vad som

anförts i motionen om behovet av högsta prioritet för nybyggnad av södra förbifarten på *riksväg nr 27 vid Värnamo*.

I motion 1981/82:1842 (fp) hemställs att riksdagen ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om behovet av ombyggnad av *riksväg 43 Falköping–Vårgårda*. I motion 1981/82:1862 (m) begärs att riksdagen gör ett uttalande om att ombyggnaden av *väg 628* bör prioriteras vid förverkligandet av riksdagens beslut i fråga om särskilda åtgärder i Vindelälvsdalen.

Frågor om projektering samt byggande och drift av allmänna vägar regleras genom föreskrifter i väglagen och vägkungörelsen. Vid fördelningen av medel, som i statsbudgeten anvisas för byggande av vägar, skall hänsyn tas till vägbehoven i olika delar av riket. Utskottet förutsätter också att så sker samt att därvid kraven på en likformig standard för landets olika delar vederbörligen beaktas. De för väg- och gatubyggandet gällande flerårs- och fördelningsplanerna upprättas i enlighet med vägkungörelsens bestämmelser och vissa andra bidragsföreskrifter för tioårsperioder och förnyas vart femte år. Planerna kan dessutom ändras mellan de normala revideringstillfällena. Fördelningen av investeringsmedel de skilda landsdelarna och väggrupperna emellan sker vidare på grundval av en noggrann angelägenhetsgradering och efter vederbörande regionala och lokala vägmyndigheters hörande – allt i syfte att åstadkomma en så likformig och rättvis fördelning av vägmedlen som möjligt. Vägverket har f. ö., såsom förut nämnts, påbörjat arbetet med revideringen av gällande flerårs- och fördelningsplaner. Nya planer skall upprättas för åren 1984–1993. Planeringsarbetet kommer att fortgå under åren 1982 och 1983 enligt vägverkets anvisningar. Vidare avser regeringen att i början av år 1983 utfärda anvisningar för planeringen med avseende dels på inriktningen av vägbyggandet, dels på den anslagsnivå som planeringen bör utgå från.

Det är enligt utskottets uppfattning av stor vikt att vägbyggnadsobjekten tillkommer i den prioriteringsordning som de regionala och kommunala instanserna i samverkan med vägverket uppställt. Fr. o. m. år 1978 har f. ö. länsstyrelserna bemyndigande att fastställa de nya flerårsplanerna för byggande av länsvägar, dvs. för det vägnät som betjänar företrädesvis de regionala och lokala transportuppgifterna. I fråga om anslag för vägbyggande som tillkommer av sysselsättningspolitiska skäl är det enligt utskottets mening likaså av stor vikt att vägobjekten som regel utväljs av de berörda myndigheterna inom den ramplanering som finns redovisad i flerårs- och långtidsplanerna. Dock bör projekt som redan påbörjats med anlitande av beredskapsmedel fullföljas.

Under hänvisning till vad utskottet i nu berörda planerings- och anslagsfrågor anfört och då även de av motionärerna aktualiserade projekten enligt utskottets uppfattning bör prövas i den för handläggningen av vägärenden m. m. stadgade ordningen avstyrks de nämnda motionsyrkandena.

Av samma skäl avstyrker utskottet motionerna 1981/82:1009 (s) yrkande 2 om *upprustning av vägnätet i Kalmar län* och 1981/82:1886 (s) i vad den avser tidigareläggning av *förbifarten i Flen på riksväg 55.*

I motion 1981/82:1869 (fp) yrkas att riksdagen uttalar sig för att *vägen Suorva–Ritsem* läggs igen samt att – om detta yrkande inte skulle bifallas – uttalar att vägen Suorva–Ritsem inte skall få utnyttjas för allmän trafik utan endast av trafikanter med särskilt tillstånd.

Redan i sitt betänkande TU 1980/81:16 konstaterade utskottet att vägen Suorva–Ritsem har karaktären av enskild väg med vattenfallsverket som väghållare. Det ankommer således först och främst på verket att ta ställning till frågan om i vilken utsträckning och omfattning vägen bör hållas öppen för annan än egen trafik eller om vägen och därmed ansvaret för densamma – såsom tidigare motionsledes aktualiserats – skall få övertas av Gällivare kommun. Eventuell begäran från nuvarande eller blivande väghållare om statsbidrag till underhåll av vägen eller dess intagande till allmänt underhåll torde vidare i första hand få prövas av vederbörande lokala och regionala vägmyndigheter antingen som bidragsfråga eller också i den ordning som eljest gäller för prövning av vägärenden.

Under hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionen i fråga.

Övriga motionsledes aktualiserade frågor

I motion 1981/82:1883 (s) föreslås att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att *förändringarna av vägverkets driftorganisation* ej får motverka de insatser som görs på arbetsmarknads- och regionalpolitikens område. Även i motionerna 1981/82:1894 (s) och 1981/82:2136 (partimotion s) understryks att så ej får ske.

Utskottet har vid flera tillfällen under senare år ingående behandlat frågorna härom. I sitt betänkande TU 1980/81:6 om besparingar i statsverksamheten, m. m. underströk utskottet vikten av att vägverket fortsätter rationaliseringen av sin organisation. Inte minst de otillräckliga väganslagen nödvändiggör åtgärder av rationaliseringskaraktär. Även enligt proposition 1978/79:99 om en ny trafikpolitik är en förutsättning för en fortsatt hög ambitionsnivå för driftverksamheten att de pågående rationaliseringarna fortsätter. Det gäller därvid rationaliseringar såväl på maskinsidan som i vad avser arbetsmetoder och organisation.

För att vägverket skall kunna garantera en rationell och effektiv driftverksamhet enligt den inriktning som statsmakterna angett erfordras således att organisationen av verkets driftresurser får en rationell och till medelstilldelningen anpassad utformning. Detta innebär enligt vad verket tidigare angivit förutom anpassning av de regionala resurserna på vägförvaltningarnas driftkontor även att den lokala driftorganisationen, arbetsområdena, måste ses över. Frågorna om indragning eller omorganisation av arbetsområden är dock enligt verkets uppfattning av komplicerad natur

eftersom åtgärderna så gott som genomgående får negativa regionalpolitiska effekter. Beslut av den art varom här är fråga föregås f. ö. av ingående utredningar samt överläggningar med representanter för personalorganisationer jämte berörda lokala och regionala myndigheter. Hänsyn sägs därvid från verkets sida i största möjliga mån tas till samhällsekonomiska samt regional- och arbetsmarknadspolitiska synpunkter.

I budgetpropositionen erinrar också föredraganden om att statsmakterna föreskrivit att vägverket skyndsamt skall fortsätta se över och genomföra erforderliga organisationsförändringar. Vägverket redovisar i sin anslagsframställning att personalstyrkan kommer att minska med inemot 25 % under de närmaste fem åren. En följd av besparingarna på vägområdet blir bl. a. att ca 50 vägstationer över hela landet blir aktuella för utredning och sammanläggning med intilliggande arbetsområden. Vägverket genomför dessutom väsentliga personalminskningar av central och regional administration.

Enligt föredragandens mening har vägverket hittills på ett mycket förtjänstfullt sätt anpassat resurserna till det medelsutrymme som har avsatts till väghållningen. Föredraganden säger sig vidare vara väl medveten om att indragningar av vägstationer kan innebära regionalpolitiska problem. Genom att vägverket i största möjliga mån tar hänsyn till samhällsekonomiska och arbetsmarknadspolitiska synpunkter kan dock negativa regionalpolitiska effekter motverkas. En god väghållning och ett bra vägnät sägs vidare vara vägverkets mest betydelsefulla bidrag till den regionala utvecklingen och alltså dess främsta medel härför. Genom att anpassa organisationen till minskade väganslag har vägverket vidare kunnat upprätthålla en jämn väghållningsstandard över hela landet. Det är enligt föredragandens mening viktigt att vägverket även fortsättningsvis, när organisationen anpassas, strävar efter att upprätthålla en jämn standard över landet – inte minst gäller detta det omfattande grusvägnätet.

Utskottet vill med anledning härav framhålla att vid den fortsatta prövningen bör tillses att vägstationerna får en i möjligaste mån lämplig lokalisering för att klara grusvägsservicen. Utvecklingen på området bör vidare följas med största uppmärksamhet från regeringens sida. Under hänvisning härtill samt till vad föredraganden härom i övrigt anfört finner utskottet motionen inte nu böra påkalla någon åtgärd från riksdagens sida.

I motion 1981/82:1391 (c) yrkas att riksdagen hos regeringen begär en omprövning av vägverkets beslut att lägga ner *Brösarps vägstation*. Ett yrkande av samma innebörd framförs i motion 1981/82:1843 (fp).

Såsom av den förstnämnda motionen framgår har frågan härom redan prövats av regeringen. Länsstyrelsen i Kristianstads län har nämligen i en

skrivelse den 5 maj 1980 hemställt att regeringen omprövar statens vägverks beslut den 23 april 1980 angående sammanläggning av arbetsområde 33 Brösarp med intilliggande arbetsområden. Vägverket har avgivit yttrande och Tomelilla kommun kommit in med skrivelser i ärendet. Regeringen har lämnat framställningen och skrivelserna utan åtgärd.

Utskottet kan för sin del – och med beaktande jämväl av vad tidigare anförts i organisationsfrågan – inte finna det påkallat att från riksdagens sida nu begära en sådan förnyad prövning i ärendet av regeringen som motionärerna föreslår. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motionerna i fråga.

I motion 1981/82:1407 (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om statligt engagemang i *muddringsverksamheten.*

Motionärerna erinrar om att muddringsverksamhet i statlig regi har bedrivits sedan 1900-talets början. Från att tidigare ha ingått i sjöfartsverkets verksamhet överfördes den år 1969 till vägverkets södra byggnadsdistrikt.

Regeringen beslutade den 10 juli 1980 att den statliga muddringsverksamheten skulle överföras från vägverket till sjöfartsverket vid årsskiftet 1981-1982 under förutsättning att den inte uppvisat underskott under åren 1980–1981. Visade verksamheten underskott dessa år skulle vägverket vidta åtgärder för avveckling.

Såsom även motionärerna framhållit innebär regeringens förenämnda beslut att muddringsverksamheten under angivna förutsättningar skall avvecklas. Vägverket har numera konstaterat att verksamheten kommer att gå med en sammanlagd förlust i storleksordningen 1 milj. kr. Sjöfartsverket har som svar på en förfrågan från vägverket förklarat sig inte vara villigt att överta vare sig hela eller någon del av muddringsflottan. Vägverket har därför enligt regeringsbeslutet att avveckla verksamheten. Verket har numera också fattat beslut härom och uppdragit åt södra byggnadsdistriktet att göra upp en avvecklingsplan för försäljning av maskinerna och omplacering av personalen. I enlighet med regeringsbeslutet har också uppdragits åt distriktet att samråda med den berörda personalen och verka för att denna omplaceras till annan myndighet inom vägverket, sjöfartsverket eller annan statlig myndighet. Då utskottet förutsätter att så sker och att avvecklingsarbetet även i övrigt bedrivs med vederbörligt beaktande av föreliggande drift- och sysselsättningsmässiga förhållanden avstyrker utskottet motionen i fråga.

I motion 1981/82:786 (c) hemställs att riksdagen hos regeringen hemställer om en översyn av gällande *rättsregler* i berörd lagstiftning *om enskilda vägar* i det av motionärerna angivna syftet. Motionärerna erinrar därvid om att det rörliga friluftslivet i dag har stort behov av att få tillgång till naturen varvid ofta enskilda vägar måste användas. När det gäller ansvaret för enskilda

vägar regleras i lagstiftningen härom frågor som gäller upplåtande av mark, fördelning av väghållningskostnader, fastställande av båtnadsområde m. m. Genom förrättning blir fastighetsägare gemensamt väghållare men dock inte skyldiga att hålla väg för allmänheten. Rättsligt sett behöver enligt motionen sådan väg, vartill underhållsbidrag inte utgår endast upplåtas för intressenterna i vägsamfällighet. Allmänheten saknar sålunda stöd i allemansrätten för att trafikera sådan väg.

Med tanke på det rörliga friluftslivets stora betydelse borde emellertid enligt motionärerna kommunerna, såsom varande huvudmän för det rörliga friluftslivet, svara för en del av väghållningskostnaderna. Detta torde kunna ske genom möjlighet att vid förrättning påföra kommun ett andelstal i vägsamfällighet motsvarande kostnader förorsakade av det rörliga friluftslivet.

Utskottet vill till en början erinra om att bidragsgivningen till enskild väghållning även omfattar enskild väg som utgör tillfartsväg till naturområde för rekreation och friluftsliv eller av annat skäl är av särskild betydelse för fritidsändamål. De ej statsbidragsberättigade enskilda vägar motionen främst torde avse utgör en mycket heterogen grupp av vägar av olika karaktär och betydelse för enskilda personer, föreningar, samfälligheter och bolag m. fl. Att med avseende på alla dessa vägar införa sådana regler som motionärerna föreslår synes inte rimligen motiverat och torde enligt vad utskottet inhämtat inte garantera att den åsyftade effekten uppnås. En lämpligare utväg synes vara att förhandlingsvägen med kommunerna i de enskilda fallen från intressenternas eller deras organisationers sida uppnå överenskommelser i bidragsärenden av detta slag. Inte minst viktigt synes därvid vara att frågorna om behovet av och kostnaderna för mötesplatser och uppställningsplatser m. m. får en tillfredsställande lösning.

Under hänvisning till det anförda avstyrks motionen i fråga.

I motion 1981/82:790 (c) begärs att riksdagen hos regeringen begär att nödvändiga åtgärder vidtas för att kraftigt minska användningen av *salt för halkbekämpning* på vägar och gator.

Såsom utskottet tidigare under en rad av år framhållit är frågorna om saltningen och dess omfattning av stor betydelse från trafiksäkerhetssynpunkt. Trafiksäkerheten och framkomligheten vintertid är sålunda beroende av ett komplicerat samspel mellan trafikanternas beteende och effekten av olika väghållningsåtgärder. På uppdrag av vägverket studerar väg- och trafikinstitutet (VTI) i samarbete med korrosionsinstitutet säkerhets- och framkomlighetsproblem vid olika trafikförhållanden samt saltningens inverkan i olika avseenden. Vägverket har vidare ett omfattande utredningsprojekt hos VTI för att undersöka andra halkbekämpningsmetoder än saltning inkluderande provundersökningar m. m.

Under hänvisning till det anförda och i avvaktan på resultatet av utrednings- och försöksarbetet avstyrks motionen i fråga.

I motion 1981/82:1010 (c) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att seminörer skall ha rätt att påkalla *förtur vid resa med färja*. Motionärerna erinrar därvid om att länsstyrelsen i varje län med stöd av vägtrafikkungörelsen utfärdar lokala trafikföreskrifter bl. a. om förtur för veterinärer i och för yrkesutövning. Länsstyrelsen i Stockholms län har sålunda utfärdat föreskrifter för de allmänna färjelederna i länet. Dessa föreskrifter innehåller bestämmelser om att bl. a. veterinärer i brådskande tjänsteutövning har rätt att påkalla förtur vid överfärjning. En annan kategori som i dagens läge enligt motionärerna också bör inräknas i de lokala trafikföreskrifterna för att påkalla förtur vid överfärjning är seminörerna som också kan ha titeln veterinärassistent.

Utskottet kan för sin del inte finna någon åtgärd i ämnet från riksdagens sida påkallad. Frågan synes i stället lämpligen kunna lösas genom framställning till vägverket eller vederbörande länsstyrelse från intressenternas eller deras organisationers sida.

I motion 1981/82:1412 (fp) begärs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen för att säkra *fortbeståndet av de skånska alléerna*.

Det är enligt motionen i synnerhet pilalléerna som är karakteristiska för Skåne, men alléerna omfattar även andra trädslag som lind, ask och oxel. Träden ersätts av trafiksäkerhetsskäl allt oftare med plaststolpar, vilka också tjänar ändamålet att markera vägens sträckning. Större vägplanteringar och trädrader kan emellertid ge en god orientering om vägens förlopp längre fram. Planteringar är även av betydelse för fart- och avståndsbedömningen.

Enligt motionärernas uppfattning bör man värna om de skånska alléerna. De bör sålunda finnas kvar i nuvarande utsträckning, vårdas och vid behov förnyas genom återplantering.

Enligt vad utskottet erfarit anses vid en bedömning av härmed sammanhängande frågor från vägverkets sida en prioritering av trafiksäkerhetssynpunkterna ofrånkomlig. I all den utsträckning som befinns möjlig söker man dock från verkets sida också ta hänsyn till de miljösynpunkter m. m. som av motionärerna anförts samt vidtar även åtgärder härför. Utskottet förutsätter för sin del att så också fortsättningsvis sker men anser i likhet med vägverket att trafiksäkerheten i förekommande fall bör prioriteras.

Under hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionen.

Hemställan

Utskottet hemställer

Anslags- och bidragsfrågor

1. att riksdagen till *Statens vägverk: Ämbetsverksuppgifter* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag på 6 370 000 kr.,
2. att riksdagen till *Tjänster till utomstående* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag på 24 850 000 kr.,
3. beträffande *låne- eller leasingförfarande vid byggande av vissa broar*
   att riksdagen lämnar utan åtgärd
   a. motion 1981/82:787 (c),
   b. motion 1981/82:425 (m),
4. beträffande *medelsanvisning på tilläggsbudget under reservationsanslaget Drift av statliga vägar*
   att riksdagen avslår motionerna 1981/82:1894 (s) yrkande 1 och 1981/82:2136 (s) yrkande 1,
5. att riksdagen
   a. medger att regeringen lämnar statens vägverk de beställningsbemyndiganden för den statliga vägdriften som föredragande departementschefen i propositionen förordat,
   b. med anledning av regeringens förslag och med avslag på motionerna 1981/82:605 (vpk) yrkande 1 och 1981/82:1389 (m) yrkande 5 samt med bifall till motionerna 1981/82:1894 (s) yrkande 2 och 1981/82:2136 (s) yrkande 2 till *Drift av statliga vägar* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag på 3 246 000 000 kr.,
6. beträffande *beräkningen av reservationsanslaget Byggande av statliga vägar för budgetåret 1982/83*
   att riksdagen
   a. avslår motionerna 1981/82:1009 (s) yrkande 1 samt 1981/82:1894 (s) yrkande 3 i denna del och 1981/82:2136 (s) likaledes yrkande 3 i denna del om anvisande av medel för vissa vägbyggnader i Kalmar län,
   b. avslår motionerna 1981/82:1136 (s) yrkande 3 samt 1981/82:1894 (s) yrkande 3 i denna del och 1981/82:2136 (s) likaledes yrkande 3 i denna del om anvisande av 13 000 000 kr. för vissa vägbyggnader i Kristianstads och Malmöhus län,
   c. avslår motionerna 1981/82:1395 (s) samt 1981/82:1894 (s) yrkande 3 i denna del och 1981/82:2136 (s) likaledes yrkande 3 i

denna del om anvisande av 17 000 000 kr. för vägbyggnader i Blekinge län,

d. avslår motionerna 1981/82:1402 (s) och 1981/82:1855 (vpk) samt 1981/82:1894 (s) yrkande 3 i denna del och 1981/82:2136 (s) likaledes yrkande 3 i denna del om anvisande av medel för vissa vägbyggnader i Västernorrlands län,

e. avslår motion 1981/82:1414 (s) samt 1981/82:1894 (s) yrkande 3 i denna del och 1981/82:2136 (s) likaledes yrkande 3 i denna del om anvisande av medel för en broförbindelse mellan Brosunden och Rosendala i Skaraborgs län,

f. avslår motionerna 1981/82:1420 (s) samt 1981/82:1894 (s) yrkande 3 i denna del och 1981/82:2136 (s) likaledes yrkande 3 i denna del om anvisande av 84 500 000 kr. till vissa vägbyggnader i Gävleborgs län,

g. avslår motionerna 1981/82:1850 (s) samt 1981/82:1894 (s) yrkande 3 i denna del och 1981/82:2136 (s) likaledes yrkande 3 i denna del om anvisande av 36 000 000 kr. till vissa vägbyggnader i Kopparbergs län,

h. avslår motionerna 1981/82:1859 (s), 1981/82:1894 (s) yrkande 3 i denna del, 1981/82:2008 (s) och 1981/82:2136 (s) yrkande 3 i denna del om anvisande av medel för vägbyggnader m. m. i Värmlands län,

i. avslår motionerna 1981/82:1863 (s) samt 1981/82:1894 (s) yrkande 3 i denna del och 1981/82:2136 (s) likaledes yrkande 3 i denna del om anvisande av 35 500 000 kr. till vissa vägbyggnader i Västerbottens län,

j. avslår motionerna 1981/82:1884 (s) samt 1981/82:1894 (s) yrkande 3 i denna del och 1981/82:2136 (s) likaledes yrkande 3 i denna del om anvisande av medel för vissa vägbyggnader i Göteborgs och Bohus län,

k. avslår motionerna 1981/82:1886 (s) i denna del samt 1981/82:1894 (s) och 1981/82:2136 (s) sistnämnda båda motioner yrkandena 3 i denna del om anvisande av medel för byggande av bro mellan Ekhammar och Björsund i Södermanlands län,

l. *med bifall till regeringens förslag* och med avslag på motionerna 1981/82:605 (vpk) yrkande 2 samt 1981/82:1894 (s) och 1981/82:2136 (s) sistnämnda båda motioner i vad avser yrkandena 3 i återstående delar anvisar 900 000 000 kr.,

7. att riksdagen

a. godkänner den av föredragande departementschefen i propositionen förordade regeln för utbetalning av kommunerna tillkommande bidrag till drift av vägar eller gator,

b. med bifall till regeringens förslag samt med avslag på motionerna 1981/82:1894 (s) yrkande 4 och 1981/82:2136 (s)

yrkande 4 till *Bidrag till drift av kommunala vägar och gator* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag på 450 500 000 kr.,

8. att riksdagen med bifall till regeringens förslag samt med avslag på motionerna 1981/82:605 (vpk) yrkande 3, 1981/82:1894 (s) yrkandena 5 och 6 och 1981/82:2136 (s) yrkandena 5 och 6 till *Bidrag till byggande av kommunala vägar och gator* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag på 320 000 000 kr.,
9. att riksdagen
   a. godkänner vad föredragande departementschefen i propositionen anfört i fråga om statsbidrag till enskilda järnvägar för trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid järnvägskorsningar,
   b. godkänner den i propositionen förordade regeln för utbetalning av statsbidrag till enskild väghållning,
   c. medger att regeringen låter statens vägverk planera bidragsgivningen för år 1983 utifrån ett anslag på 297 000 000 kr.,
   d. med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1981/82:1389 (m) yrkande 2 till *Bidrag till drift av enskilda vägar m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag på 274 800 000 kr.,
10. att riksdagen till *Bidrag till byggande av enskilda vägar* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag på 30 000 000 kr.,

Flerårs- och fördelningsplaner m. m.

11. beträffande *flerårsplanerna*
    att riksdagen
    a. avslår motion 1981/82:1015 (s) om nybyggnad av riksväg 31 m. m.
    b. avslår motionerna 1981/82:1393 (c) och 1981/82:1410 (m, s, fp) om fortsatt utbyggnad av Europaväg 6,
    c. avslår motion 1981/82:1411 (fp) om nybyggnad av södra förbifarten på riksväg 27 vid Värnamo,
    d. avslår motion 1981/82:1842 (fp) om ombyggnad av riksväg 43 mellan Falköping och Vårgårda,
    e. avslår motion 1981/82:1862 (m) om ombyggnad av väg 628,
    f. avslår motion 1981/82:1009 (s) yrkande 2 om upprustning av vägnätet i Kalmar län,
    g. avslår motion 1981/82:1886 (s) i vad den avser tidigareläggning av förbifart i Flen på riksväg 55,

12. beträffande *vägen Suorva – Ritsem*
att riksdagen avslår motion 1981/82:1869 (fp),

Övriga motionsledes aktualiserade frågor

13. beträffande *vägverkets driftorganisation*
att riksdagen lämnar motion 1981/82:1883 (s) utan åtgärd,
14. beträffande *Brösarps vägstation*
att riksdagen avslår motionerna 1981/82:1391 (c) och 1981/82:1843 (fp),
15. beträffande *muddringsverksamhet*
att riksdagen avslår motion 1981/82:1407 (s),
16. beträffande *kostnadsansvaret för underhåll av vissa enskilda vägar*
att riksdagen avslår motion 1981/82:786 (c),
17. beträffande *salt för halkbekämpning*
att riksdagen avslår motion 1981/82:790 (c),
18. beträffande *förtur för seminörer vid resa med färja*
att riksdagen lämnar motion 1981/82:1010 (c) utan åtgärd,
19. beträffande *fortbeståndet av de skånska alléerna*
att riksdagen avslår motion 1981/82:1412 (fp).

Stockholm den 9 mars 1982

På trafikutskottets vägnar
ROLF CLARKSON

Närvarande: Rolf Clarkson (m), Bertil Jonasson (c), Rolf Sellgren (fp), Nils Hjorth (s), Wiggo Komstedt (m), Kurt Hugosson (s), Rune Torwald (c), Birger Rosqvist (s), Olle Östrand (s), Anna Wohlin-Andersson (c), Ove Karlsson (s), Per Stenmarck (m), Rune Johansson (s), Margit Sandéhn (s) och Erik Börjesson (fp).

Reservationer

1. beträffande **medelsanvisning på tilläggsbudget under reservationsanslaget Drift av statliga vägar** (mom. 4)

Nils Hjorth, Kurt Hugosson, Birger Rosqvist, Olle Östrand, Ove Karlsson, Rune Johansson och Margit Sandéhn (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Vad beträffar" och på s. 9 slutar med "yrkandena i fråga:" bort ersättas med text av följande lydelse:

Utskottet delar den uppfattning motionärerna sålunda givit uttryck åt. Den långtidsplanering av driftverksamheten som nu pågår inom vägverket för åren 1982–1986 visar nämligen med full tydlighet att den medelstilldelning som erhållits för år 1982 på sikt inte räcker för att vägarna skall kunna hållas i ett försvarbart skick. Detta förhållande innebär bl. a. att framkomligheten på det lågtrafikerade vägnätet vintertid försämras genom minskade snöröjnings- och halkbekämpningsåtgärder. Minskningen av åtgärdsvolymen på det belagda vägnätet får till följd att det investerade kapitalet inte kan vidmakthållas och trafikanternas kostnader för fordon och energi ökar. Nedslitningen av vägkroppen kan t. o. m. gå så långt att den tillåtna belastningen inte kan upprätthållas. Nyligen gjorda beräkningar visar att en neddragning av driftanslaget med 200 milj. kr. under ett år leder till ökade transport- och olyckskostnader för samhället med ca 300 milj. kr. under samma år.

Konkret betyder den nuvarande anslagstilldelningen för den enskilde medborgaren ökade olycksrisker, ökat fordonsslitage, ökad bränsleförbrukning och risk för förseningar.

Den knappa medelstilldelningen gör det vidare nödvändigt för vägverket att ytterligare reducera de egna personella och maskinella resurserna för att minska andelen fasta kostnader. Därför kommer sammanslagningar av arbetsområden inom den lokala driftsorganisationen att intensifieras.

I likhet med motionärerna anser sig utskottet vidare inte kunna acceptera det kortsiktiga anslagstänkande som leder till att det nuvarande vägnätet slits ner i en allt snabbare takt med kraftigt försämrad trafiksäkerhet som följd, minskade arbetstillfällen för vägpersonal i glesbygd och påtagligt ökade transportkostnader för vår industri. Utskottet tillstyrker därför att 50 milj. kr. anvisas redan för innevarande budgetår i första hand för att klara vintervägh ållningen.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *medelsanvisning på tilläggsbudget under reservationsanslaget Drift av statliga vägar*
   att riksdagen med bifall till motionerna 1981/82:1894 (s) yrkande 1 och 1981/82:2136 (s) yrkande 1 till *Drift av statliga vägar* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag på 50 000 000 kr.,

2. beträffande anslaget **Drift av statliga vägar** (mom. 5 b)

Bertil Jonasson (c), Rolf Sellgren (fp), Rune Torwald (c), Anna Wohlin-Andersson (c) och Erik Börjesson (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar med "Med anledning" och slutar med "regeringens förslag." bort ersättas med text av följande lydelse:

Med anledning av motionsyrkandena i fråga om *medelsanvisningen för nästa budgetår* vill utskottet erinra om att redan regeringens förslag innebär en höjning av anslaget med *nominellt* 357 milj. kr. Även om en ytterligare höjning i och för sig framstår som önskvärd är utskottet dock inte berett att i nuvarande ekonomiska läge gå utöver regeringens förslag och avstyrker därför samtliga motionsyrkanden i denna del.

Utskottet avstyrker jämväl det i motion 1981/82:1389 (m) framlagda förslaget om en minskning av anslaget med 3 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag.

Anslaget bör följaktligen tas upp med det i propositionen förordade beloppet eller 3 171 milj. kr. Det bör därvid som föredraganden framhållit vara möjligt att uppnå vissa förbättringar av den statliga väghållningen. I överensstämmelse med vägverkets redovisning i dess anslagsframställning kommer höjningen av anslaget att i första hand tillgodoföras det lågtrafikerade vägnätet. De förbättringar som därmed kan ske av väghållningen är som föredraganden framhållit mycket angelägna.

dels att utskottets hemställan under 5 b bort ha följande lydelse:

5. att riksdagen

(b) med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1981/82:605 (vpk) yrkande 1, 1981/82:1389 (m) yrkande 5, 1981/82:1894 (s) yrkande 2 och 1981/82:2136 (s) yrkande 2 till *Drift av statliga vägar* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag på 3 171 000 000 kr.,

3. beträffande anslaget **Drift av statliga vägar** (mom. 5 b)

Rolf Clarkson, Wiggo Komstedt och Per Stenmarck (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar med "Med anledning" och slutar med "regeringens förslag." bort ersättas med text av följande lydelse:

Med anledning av motionsyrkandena i fråga om *medelsanvisningen för nästa budgetår* vill utskottet erinra om att redan regeringens förslag innebär en höjning av anslaget med 357 milj. kr. Även om en ytterligare höjning i och för sig framstår som önskvärd är utskottet dock inte berett att i nuvarande ekonomiska läge gå utöver regeringens förslag och avstyrker därför samtliga motionsyrkanden i denna del.

Under hänvisning till vad som anförts i motion 1981/82:1389 (m) om ersättande av färjeförbindelser med broar genom tillämpande av låne- och leasingförfarande bör emellertid anslaget för nästa budgetår kunna sänkas med 3 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag. Utskottet tillstyrker att så sker.

dels att utskottets hemställan under 5 b bort ha följande lydelse:

5. att riksdagen

(b) med avslag på regeringens förslag och motionerna 1981/82:605 (vpk) yrkande 1, 1981/82:1894 (s) yrkande 2 och 1981/82:2136 (s) yrkande 2 samt med bifall till motion 1981/82:1389 (m) yrkande 5 till *Drift av statliga vägar* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 3 168 000 000 kr.,

4. beträffande **beräkningen av reservationsanslaget Byggande av statliga vägar för budgetåret 1982/83** (mom. 6)

Nils Hjorth, Kurt Hugosson, Birger Rosqvist, Olle Östrand, Ove Karlsson, Rune Johansson och Margit Sandéhn (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Såsom framhålls" och på s. 13 slutar med "avstyrks följaktligen." bort ersättas med text av följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning. Såsom i motionerna anförts har transport- och kommunikationsområdet blivit eftersatt och visar nu uppenbara tecken på kapacitets- och materialbrist. Detta är till stor nackdel för industrin för vilken en väl fungerande transportapparat är av avgörande betydelse. De projekt som nu är särskilt angelägna är

- broar som kan ersätta färjor,
- vägar och broar som minskar transportkostnaderna för svensk industri, särskilt skogsindustri,
- vägar som är en förutsättning för bostadsbyggande.

En utbyggnad och modernisering av transportsystemen är av strategisk betydelse för den fortsatta ekonomiska utvecklingen i Sverige. Med ett väl utbyggt och effektivt fungerande transportsystem effektiviseras produktionsapparaten. Genom minskade transporttider och ökad leveranssäkerhet stiger nyttjandegraden av företagens produktionsutrustning.

Väg- och brobyggandet skapar meningsfullt arbete. Att bygga vägar lämpar sig också i områden där arbetsmarknadsläget är besvärligt. Det ger bl. a. god sysselsättning åt en rad lokala företag såsom åkerier, maskinfirmor och småindustri.

De nu framtagna väg- och broprojekten är alla i stort sett färdigprojekterade. Den sammantagna investeringsvolymen uppgår till ca 900 milj. kr., varav 400 milj. kr. för år 1983.

Invändningar kan visserligen av principiella skäl göras mot att riksdagen prövar frågan om prioriteringsordningen enskilda objekt och län emellan. Men med hänsyn till den otillräckliga medelstilldelningen på området och då regeringen – trots det synnerligen besvärliga sysselsättningspolitiska läge landet befinner sig i – i alltför ringa grad utnyttjar möjligheterna att genom beredskapsarbeten och med anlitande i övrigt av finansfullmakten vidta

härför erforderliga åtgärder finner utskottet en sådan specialdestination av ytterligare anslagsmedel dock böra godtas.

Utskottet vill också i sammanhanget erinra om att samtliga i motionerna nämnda företag finns med i den planering för sysselsättningsfrämjande åtgärder som genom vägverkets försorg och i enlighet med statsmakternas direktiv skett. De flesta av företagen finns också upptagna i gällande flerårsplaner.

Utskottet tillstyrker alltså under hänvisning till det anförda att den av regeringen föreslagna medelsanvisningen för nästa budgetår ökas med 400 milj. kr. till 1 300 milj. kr. med den fördelning på skilda län och företag som föreslås i motionerna och varom utskottet hemställer under mom. 6.

Vid bifall härtill skulle också förutsättningar skapas för ett snabbare genomförande av övriga i detta betänkande upptagna väg- och brobyggnadsprojekt.

Det anförda innebär också ett tillgodoseende av den i motion 1981/82:605 (partimotion, vpk) yrkade anslagshöjningen.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *beräkning av reservationsanslaget Byggande av statliga vägar för budgetåret 1982/83*

att riksdagen

a. med anledning av motion 1981/82:1009 (s) yrkande 1 samt med bifall till motionerna 1981/82:1894 (s) yrkande 3 i denna del och 1981/82:2136 (s) likaledes yrkande 3 i denna del anvisar 7 000 000 kr. till vissa vägbyggnader i Kalmar län,

b. med bifall till motionerna 1981/82:1136 (s) yrkande 3 samt 1981/82:1894 (s) yrkande 3 i denna del och 1981/82:2136 (s) likaledes yrkande 3 i denna del anvisar 13 000 000 kr. för vissa vägbyggnader i Kristianstads och Malmöhus län,

c. med bifall till motionerna 1981/82:1395 (s) samt 1981/82:1894 (s) yrkande 3 i denna del och 1981/82:2136 (s) likaledes yrkande 3 i denna del, anvisar 17 000 000 kr. för vissa vägbyggnader i Blekinge län,

d. med bifall till motionerna 1981/82:1402 (s), 1981/82:1894 (s) yrkande 3 i denna del och 1981/82:2136 (s) likaledes yrkande 3 i denna del samt med anledning av motion 1981/82:1855 (vpk) anvisar 25 000 000 kr. för vissa vägbyggnader i Västernorrlands län,

e. med bifall till motion 1981/82:1414 (s) samt med anledning av motionerna 1981/82:1894 (s) yrkande 3 i denna del och 1981/82:2136 (s) likaledes yrkande 3 i denna del anvisar 4 200 000 kr. för en broförbindelse mellan Brosunden och Rosendala i Skaraborgs län,

f. med bifall till motionerna 1981/82:1420 (s) samt 1981/82:1894

(s) yrkande 3 i denna del och 1981/82:2136 (s) likaledes yrkande 3 i denna del anvisar 84 500 000 kr. för vissa vägbyggnader i Gävleborgs län,

g. med bifall till motionerna 1981/82:1850 (s) samt 1981/82:1894 (s) yrkande 3 i denna del och 1981/82:2136 (s) likaledes yrkande 3 i denna del anvisar 36 000 000 kr. för vissa vägbyggnader i Kopparbergs län,

h. med anledning av motionerna 1981/82:1859 (s) och 1981/82:2008 (s) samt med bifall till motionerna 1981/82:1894 (s) yrkande 3 i denna del och 1981/82:2136 (s) yrkande 3 i denna del anvisar 36 100 000 kr. till vissa vägbyggnader i Värmlands län,

i. med bifall till motionerna 1981/82:1863 (s) samt 1981/82:1894 (s) yrkande 3 i denna del och 1981/82:2136 (s) likaledes yrkande 3 i denna del anvisar 35 500 000 kr. till vissa vägbyggnader i Västerbottens län,

j. med anledning av motion 1981/82:1884 (s) samt med bifall till motionerna 1981/82:1894 (s) yrkande 3 i denna del och 1981/82:2136 (s) likaledes yrkande 3 i denna del anvisar 29 000 000 kr. till vissa vägbyggnader i Göteborgs och Bohus län,

k. med anledning av motion 1981/82:1886 (s) i denna del samt med bifall till motionerna 1981/82:1894 (s) och 1981/82:2136 (s) sistnämnda båda motioner yrkandena 3 i denna del anvisar 5 000 000 kr. till byggande av bro mellan Ekhammar och Björsund i Södermanlands län,

l. *med anledning av regeringens förslag* och motion 1981/82:605 (vpk) yrkande 2 samt motionerna 1981/82:1894 (s) och 1981/82:2136 (s) sistnämnda båda motioner i vad avser yrkandena 3 i återstående delar anvisar 1 007 700 000 kr.,

5. beträffande anslaget **Bidrag till drift av kommunala vägar och gator** (mom. 7 b)

Nils Hjorth, Kurt Hugosson, Birger Rosqvist, Olle Östrand, Ove Karlsson Rune Johansson och Margit Sandéhn (alla s) anser

dels att det stycke av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "motionsyrkandena i fråga." bort ersättas med text av följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning om behovet av ytterligare anslagsmedel – utöver regeringens förslag – för förevarande ändamål. Under hänvisning jämväl i övrigt till vad som anförts i de nämnda motionerna om det angelägna medelsbehovet för statligt och kommunalt vägunderhåll tillstyrker utskottet därför motionärernas förslag att för nästa budgetår en ytterligare höjning med 25 milj. kr. till 475,5 milj. kr. sker.

dels att utskottets hemställan under 7 b bort ha följande lydelse:

7. att riksdagen

(b) med anledning av regeringens förslag och med bifall till motionerna 1981/82:1894 (s) yrkande 4 och 1981/82:2136 (s) yrkande 4 till *Bidrag till drift av kommunala vägar och gator* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag på 475 500 000 kr.,

6. beträffande anslaget **Bidrag till byggande av kommunala vägar och gator** (mom. 8)

Nils Hjorth, Kurt Hugosson, Birger Rosqvist, Olle Östrand, Ove Karlsson Rune Johansson och Margit Sandéhn (alla s) anser

dels att det stycke av utskottets yttrande på s. 15 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "320 milj. kr." bort ersättas med text av följande lydelse:

Såsom i motiveringen för de båda förstnämnda yrkandena framhållits leder en otillräcklig satsning på kollektivtrafiken inte i första hand till ett minskat resande utan till en ökad bilism. En utbyggnad av den kollektiva trafiken är därför samhällsekonomiskt riktig – särskilt i en tid av knappa ekonomiska resurser, då importen av olja och bensin slår hårt på vår bytesbalans.

Utskottet föreslår mot bakgrund härav att kollektivtrafikberedningen får disponera sammanlagt 20 milj. kr. utöver regeringens förslag för att stödja utvecklingsprojekt och investeringar för den kollektiva trafiken. Ett exempel på den typ av försök som bör stödjas med dessa medel är det s. k. Volvoprojektet. Projektet gäller utveckling och tillämpning av ett planerings- och ledningssystem för Göteborgs kollektivtrafik. Ett liknande utvecklingsarbete pågår i samverkan mellan Volvo och Stockholms läns landsting och SL (AB Storstockholms lokaltrafik). Det är vidare angeläget att skapa förutsättningar för att integrera både taxi och färdtjänst i den kollektiva trafiken.

Genom vad utskottet sålunda anfört synes även syftet med yrkandet i motion 1981/82:605 (vpk) delvis tillgodosett.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och motion 1981/82:605 (vpk) yrkande 3 samt med bifall till motionerna 1981/82:1894 (s) yrkandena 5 och 6 och 1981/82:2136 (s) yrkandena 5 och 6 till *Bidrag till byggande av kommunala vägar och gator* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag på 340 000 000 kr.,

7. beträffande anslaget **Bidrag till drift av enskilda vägar m. m.** (mom. 9 d)

Rolf Clarkson, Wiggo Komstedt och Per Stenmarck (alla m) anser

dels att det stycke av utskottets yttrande på s. 16 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "budgetåret 1983/84." bort ersättas med text av följande lydelse:

Byggande och drift av vägar är såsom framhålls i motionen en stor utgiftspost i statens budget. Det är ofrånkomligt att även den måste drabbas av besparingar. Bidragsprocenten för enskilda vägar bör därför minskas från 70 till 50 %. Den uppdelning av vägväsendet som gjorts i allmänna och enskilda vägar är ändå ett uttryck för att de allmänna vägarna har störst betydelse ur transportsynpunkt. Därför bör besparingar inom vägväsendet även drabba de enskilda vägarna. Neddragningen av bidragsandelen innebär en besparing under nästa budgetår med 78 milj. kr.

dels att utskottets hemställan under 9 d bort ha följande lydelse:

9. att riksdagen
(d) med avslag på regeringens förslag och med bifall till motion 1981/82:1389 (m) yrkande 2 till *Bidrag till drift av enskilda vägar m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag på 196 800 000 kr.,

8. beträffande *motiveringen* för utskottets yrkande i vad avser vägverkets driftorganisation (mom. 13)

Nils Hjorth, Kurt Hugosson, Birger Rosqvist, Olle Östrand, Ove Karlsson, Rune Johansson och Margit Sandéhn (alla s) anser

att det stycke i utskottets yttrande på s. 19 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "riksdagens sida." bort ersättas med text av följande lydelse:

Utskottet har i och för sig intet att erinra mot att en fortsatt rationalisering på detta område sker. En sådan torde f. ö. vara ofrånkomlig. Den knappa medelstilldelningen har dock som motionärerna framhåller medfört en snabb nedläggning av de lokala vägstationerna, vilket i sin tur inneburit försämringar av underhållsservicen på stora delar av vägnätet. De pågående indragningarna av vägstationerna i bl. a. Norrbottens inland motverkar också de insatser som görs på arbetsmarknads- och regionalpolitikens område. Utskottet anser det därför vara av stor vikt att utvecklingen på området med största uppmärksamhet följs från regeringens sida. Genom den av utskottet i det föregående tillstyrkta ytterligare höjda medelstilldelningen för det statliga vägunderhållet torde emellertid förutsättningar skapas för att förhindra en panikartad nedläggning av lokala vägdriftenheter. Under hänvisning härtill ävensom till vad utskottet i övrigt anfört synes motionen nu kunna lämnas utan åtgärd från riksdagens sida.